

Dunaharaszti Városi Könyvtár 2020. évi beszámolója

székhelye: 2330 Dunaharaszti, Dózsa Gy. út 12/b.

intézményvezető: Tóth Marianna

készítés dátuma: 2021. január 30.

1. Rövid összefoglaló (max. 1500 karakter)

a. sikerek, eredmények és trendek

„A közkönyvtár mint a tudáshoz vezető út helyi kapuja az egyének és a társadalmi csoportok számára az élethosszig tartó tanulás, az önálló döntéshozatal és a kulturális fejlődés alapvető feltétele.” (IFLA/UNESCO) Egy nemzetnek nemcsak materiálisan kell építkeznie, hanem szellemileg is. Ez a megállapítás nemcsak egy nagy szervezetre, közösségre érvényes, de kisebbre is. Érvényes a könyvtár szervezetére is. Tehát: a könyvtárnak nemcsak materiálisan kell építkeznie, hanem szellemileg is. Ez stratégiai célunk. Fő segítségünk – erősségünk – az a szakmai elkötelezettség volt a munkatársak részéről 2020-ban is, hogy tárjuk ki a könyvtár kapuját az érdeklődők és a nem érdeklődők előtt, hogy közösségi térként is megtöltsük szellemmel az intézményt. Úgy terveztük, hogy ki is lépünk az épületből a városnapon azokhoz, akik még nem érdeklődnek a könyvtár szolgáltatásai iránt. Könyvtárba járni, ma már trendi, hiszen ide a szülők is első szóra elengedik a gyerekeiket. Ezért az eredményért dolgoztunk éveken át. Könyvtárunkban - évek óta - nem csökken a használók száma, hanem növekszik - hiszen a fővárosból sokan kiköltöznek az agglomerációba. Ez a tendencia a pandémia miatt még erősebbé vált. Már előzetesen, 2019-ben terveinkhez illeszkedve, megnyertünk illusztris vendégeket-művészeket közönségtalálkozókra. Célunk az volt, hogy a változatos programok hozzájáruljanak a kisebbek-nagyobbak, a felnőttek kreativitásának, kognitív gondolkodásának fejlesztéséhez, hogy ezáltal tudatosabban éljenek, amelynek egész életükben hasznát fogják venni. Természetesen ugyancsak fontos az érdeklődők számára a szórakozás: az énidő, a szabadidő nívós eltöltésének a megszervezése is - a könyvtár által. Sikerekről nem könnyű beszámolni, mert a pandémia sajnálatosan keresztülhúzta a számításainkat, nem úgy valósultak meg a 2020-as terveink, mint ahogyan azt előzetesen elképzeltük. 2020. március 17-től június 15-ig, majd 2020. november 11-től ismét zárvatartottunk, könyvesomag-szolgáltatással üzemeltünk. Közben augusztus 24-től megnyílt a könyvtár kapuja – korlátozott létszámmal, de már be ismét tudtak jutni a használók az intézménybe, a korábbi kívánság-könyvesomag-szolgáltatás után. A közönségtalálkozók egy része ugyan létrejött, ám jelentős létszámkorlátozással (járványprotokoll miatt) tudtuk csak lebonyolítani a programokat. Dicsérendő a helyi KisDuna Tv munkája, mert szétsugárzó műsorszórásukkal lehetővé tették a találkozók egy részének széleskörű megtekintését (szerzői engedéllyel, jogdíj nélkül). A bezártság kibillentett bennünket komfortzónánkból – a humán erőforrás rotáció - viszont segített létrehozni egy „virtuális könyvespolcot” a honlapunkon. A személyes találkozások egy része a közönséggel áttevődtek az online-térbe, ezt sikerként motivált bennünket a további innovációra.

b. tárgyévi innovációk, innovatív lépések

A 2020-as évre prioritást jelentett az, hogy az IKT eszközöket fejlesszük, illetve korszerűsítsük, lecserélve az elavult technikát. A legfontosabbá adatbázisunk szerverének lecserélése lett: ugyanis a számítógép többszöri meghibásodása, leállása normális könyvtári működésünket ellehetetlenítette. A computer cseréje megvalósult, így a helyzetünk, a PC-hez való hozzáférés a használók részéről akadálymentesített lett (az interneten is) és munkavégzésünk normalizálódott.

c. az eredményeket jelentősen befolyásoló (pozitív vagy negatív) körülmények

A kulturális örökséghez tartozó javak múltunk és jelenünk megismerésének pótolhatatlan forrásai (1197. évi. CXL. tv.) Könyvtárunk nemzeti vagyongként nyilvántartja és archiválja az

állományába tartozó helytörténeti dokumentumokat. Pozitív eredmény született: intézményünk is nagyon gazdag kulturális kincset birtokol, de ezek létezéséről kevesen tudnak a kutatókon kívül, mivel e gyűjteményünk nem volt fenn a neten (csak zárt gyűjteményként, helyben használatra). Így nem volt kereshető, megtekinthető (képi dokumentumokról van szó), hozzáférhető. A Fortepan országos sikere megmutatta, hogy milyen óriási szükség lenne rá, hogy ez megváltozzon, és a közgyűjtemény mindenki számára hozzáférhetővé legyen. Régi tervünk volt, hogy digitalizáljuk értékes fénykép-, képeslapgyűjteményünket. A digitalizáció a magyar közgyűjtemények régi adóssága.

A Dunaharaszti Városi Könyvtár tudományos kutatóhely a törvényt tekintve, a zárvatartás alatt is szeretnénk volna megoldani, hogy a képgyűjtemény nyilvánosan kutatható legyen. Most a megváltozott munkarend, a felszabaduló humán erőforrások lehetővé tették azt, hogy e régi adósságunkat rendezhessük, és gyűjteményünk szabadon hozzáférhetően megmutathassa értékeit. Ugyanakkor védelem alatt maradtak, a törekeny régiségekhez nem kell hozzáférni, mégis megtekinthetők. Ez a projekt vált a leghangúlyosabb fejlesztésünké – előre nem betervezve – a járvány miatt a 2020-as tárgyévben. Ehhez elengedhetetlen volt az, hogy a fenntartó vállalja a Szikla 21 OPAC új moduljának beruházását. Az a sokéves munka - amellyel megmentettünk rengeteg képet a pusztulástól, illetve attól, hogy elveszenek a szemünk elől, ha magángyűjtő, vagy ha nem haraszti intézmény birtokába kerül – most beért, és online archívumunkban nyilvánosan hozzáférhetővé, visszakereshetővé vált. Továbbá honlapunkon még új tartalmakat is közzé tettünk. Olyan „régiségeket” helytörténeti ritkaságokat szkenneltünk be és digitalizáltunk, amelyek kultúrtörténeti értékeket közvetítenek közvetlen, szűkebb környezetünk világából. A 2020-as Munkatervben kitűzött „távrolról és helyben elérhető szolgáltatás fejlesztése” – az előre nem látott abnormális helyzet miatt - megvalósult. Az IKR folyamatos frissítése biztosítva volt 2020-ban is.

A megváltozott extrém körülmények, amelyek a Covid-járvány miatt kialakultak negatívan is befolyásolták az előre megtervezetteket. Munkánk napról-napra változott. Minden változásról a különféle kommunikációs csatornák egyidejű használatával értesítettük használóinkat, hogy az emberek tájékozatlanságát, bizonytalanságát mérsékeljük. Célunk volt, hogy a rendhagyó körülmények-feltételek között is elérjük célcsoportunkat. Minden évben számos rendezvénnyel igyekszünk megtalálni a különböző generációk, célcsoportok érdeklődési körét, hogy segítsük a közösséget az információszolgáltatás, a médiaművelődés, a helyismeretkutatás, a kapcsolat-, a közösségépítés, tapasztalatok szerzése, élménypedagógiai módszerek bevezetése, együttműködési lehetőségek bővítése, a digitális írásbeliség fejlesztése, a közösség érzékenyítése, jó gyakorlatok bevezetése terén. Ezek a személyes találkozási alkalmak jelentősen leszűkültek.

2. Stratégiai célok végrehajtása (max. 1000 karakter)

a. az intézményi stratégiai célok időarányos teljesülése a tárgyévi munka által

Stratégiai célunk volt az, hogy az információhoz nemcsak tradicionálisan segítsük a hozzáférést, hanem a digitális médiakörnyezetben is. Tervünk előzetesen, a személyes találkozások adta lehetőségekhez szabta a programok megvalósítását. A médiaműveltség széles körű fejlesztése módszertanát kényszerűségből évközben meg kellett változtatni. A pandémia innovációt kényszerített az intézmény zökkenőmentes működésének megvalósítására. Az új helyzet szükségszerűen megteremtette az igényekhez való alkalmazkodást. Ki kellett találnunk,

hogy miként tudjuk megoldani a legalapvetőbb könyvtári szolgáltatásokat a közösségi kontaktus minimalizálása mellett. Ezt rendszeres külföldi és hazai módszertan-kutatás, tájékozódás előzte meg. Reméltük, hogy e tapasztalatszerzés segítségével zökkenőmentes lesz a könyvtár és a város közösségének a kapcsolata. Nem volt egyszerű átállítani bennünk azt a törekvést, amelyet sok éven keresztül igyekeztünk magunkban – és a városban - kialakítani, hogy a könyvtár a 3. helyként funkcionál, azaz közösségi tér. Ambivalens lelkiállapotot eredményezett bennünk az, amikor szembe kellett mennünk a korlátozásokkal. A közösségi tér fizikai dimenzió, amely most bezárult. A könyvtári programok tanulást, az életminőség pozitív változását segítő eszközök, és most ezek a szép és hagyományos könyvtári alkalmak nem voltak kivitelezhetők.

Az online-világ az, amely nem kötődik sem földrajzi helyhez, sem időbeli korlátokhoz. Ez azért is kiemelkedően fontossá vált, mert hosszú időre – két terminusban is - be kellett zárni a közösségi térként is funkcionáló könyvtárat. A zárvaratás alatt sikerült elkezdni a teljes, retrospektív állományellenőrzést. (Eddig részlegesen tudtunk csak leltárt készíteni.) A végső eredményektől azt várjuk, hogy könyvtári gyűjteményünk valós mutatókkal rendelkezzen és korszerű állománnyal álljon a használók rendelkezésére, ahogyan azt a 2019-es használói elégedettségfelmérés is megmutatta, illetve előkészítette.

b. a pályázati tevékenység támogatta-e a stratégiai célok teljesülését

Az érdekeltségnövelő pályázat a Covid-alatt is kiegyensúlyozottabbá tette a dokumentumbeszerzést.

3. **Szervezet** (max. 1000 karakter)

A Dunaharaszti Városi Könyvtár az alapidokumentumait 2020-ban (Alapító Okirat, Szervezeti és Működési Szabályzat, Használati Szabályzat) a hatályos jogszabályokhoz igazította, és a módosított dokumentumokat Dunaharaszti Város Képviselőtestülete elfogadta és hatályba helyezte.

A könyvtári szervezet tipikusan olyan hely, ahol a dolgozók folyamatosan ki vannak téve az ismétlődő terhelések okozta stressznek. Ahhoz, hogy a tehetséggondozás, a pályamodell jól működjön itt a könyvtárban, illeszkedni kell az intézmény szervezeti kultúrájába, összhangban kell állnia a munkatársak igényeivel, az erőforrás-menedzsment egyedi stratégiájával, valamint a könyvtár stratégiai céljaival. A munkatársaknak biztosítani szükséges a projektekben való részvételt, a munkaköri rotáció lehetőségét, a szakmai fejlődést elérhetővé szükséges tenni, megfelelő feladatok, tanulási lehetőségek, a kollégákkal való párbeszéd, a személyes kompetenciák növelése és erősítése, képzési-vonzó programok szervezése, visszacsatolási eszközök fejlesztése által. Ez lenne a jó úton-járás, hogy megtaláljuk és megtarthassuk a könyvtár igényeinek megfelelő munkatársakat. Most ez a fontos tevékenység a sajnálatos körülmények miatt csorbát szenvedett.

A különböző/monoton feladatok mellékhatásokat okozhatnak, valamit pszichés és fizikai kimerültség is felléphet. Ehhez járult 2020-ban a Covid-járvány, és az intézményi bezárás, illetve azok a konfliktushelyzetek, amelyek a járvány-protokoll körül megjelentek a könyvtárhasználó és a könyvtáros között: dolgozóinknak – asszertív viselkedést kellett elsajátítaniuk és megvalósítaniuk. A válság nélkül soha nem tanultuk volna meg ilyen gyorsan váltani és alkalmazkodni. Megdöbbenő, milyen hullámvasutat tettek meg a könyvtárak, a

könyvtárosok az alkalmazkodás területén. Nem meglepő, hogy a helyzet sokaknak még frusztráló. Könyvtárunknak is megkellett hosszabbítania az üres állásra való jelentkezés határidejét.

4. **Infrastruktúra** (max. 1000 karakter)

a. fizikai terek állapotának változása

A könyvtár épülete önkormányzati tulajdon, aki partnerünk abban, hogy a használók szempontjait szem előtt tartó szervezetet tartson fenn, amely hosszú távon biztosítja intézményünk átlátható, hatékony és korszerű működését. A tervezett mozgásérzékelő reflektor átszerelése a külső raktárban megvalósult. Így meg tudtuk oldani azt, hogy a visszahozott dokumentumokat – a járványügyi előírásoknak megfelelően - 72 órás karanténba helyezzük.

b. infokommunikációs (IKT) eszközpark állapotának változása

Az információs társadalom legfőbb ismérve az, hogy az információ elsőszámú értékévé válását a középpontba állítja. Így az információs munka növekvő fontosságra tesz szert. Az IKT, vagyis az információs és kommunikációs technológia növekedési üteme könyvtárunkban lelassult. Viszont a weboldalunkon keresztül a technikai fejlődés során egyre szemléletesebbé válik, hogy az emberek közvetítő eszközök segítségével szívesen kommunikálnak egymással, mert egyre többen látogatták a honlapot.

c. egyéb infrastruktúra

A betervezett Lexilinght segédlámpa, az új fénymásoló, az elromlott kamerarendszer cseréje, a tintasugaras nyomtató és a nagyteljesítményű szünetmentes (a szerverhez) tápegység beszerzése a járvány okozta többletkiadások miatt elmaradt. A leglényegesebb beruházás viszont megtörtént: a régi szervert sikerült lecserélni.

5. **Gyűjteményi információk** (max. 2000 karakter)

a. gyűjteményelhelyezés és gyűjteményfejlesztés

A Dunaharaszti Városi Könyvtár tartós állományba vett gyűjteménye a rendezés és a különböző szempontú feltárás révén válik szolgáltatásra alkalmas állománnyá, mégpedig folyamatosan, tervszerűen gyarapított, a valós igényekhez igazítva, és eltérő időtartamra megőrzött gyűjteménnyé. Régi elképzelésünk vált tervvé, majd a zárvatartás kínálta lehetőség miatt sikerült is megvalósítani: a gyermekkönyvtári részleget kibővítettük a kézikönyvtár „rovására”. Meg tudom indokolni a gyűjteményelhelyezés-változtatás miérettjét: a kézikönyvtár faktografikus kiadványait leselejteztek, mert az internet népszerűsége miatt már senki sem kereste – holt állománnyá vált. A népszerű albumokat, ismeretterjesztőket, monográfiákat a helyben használható állományból a kölcsönző-részlegben helyeztük el. Így ezeket a mutatós kiadványokat már kikölcsönözhetik, hazavihetik az olvasók. Noha a prezensz-gyűjtemény karcsúbb lett, kézikönyvtárunk mégis igényesebb, megújult arcát mutatja immár. Közben páthuzamosan megújult és kibővült a kölcsönzésre alkalmas dokumentumok köre.

Gyűjteményfejlesztés vált szükségessé a galérián lévő részlegben, hiszen a gyerekolvasók nagyszámú növekedése miatt a gyermekkönyvtári gyűjtemény örvendetesen földuzzadt, mert a sok kis olvasó miatt szükségessé vált a gyarapítás. A folyamatos gyűjteményszervezés, a lehető legválasztékosabb gyermekirodalom beszerzése miatt (az elrongyolódott, a duplum, a piszkos

mesekönyvek leselejtezésre kerültek ellenére) nem tudunk vonzó arculatot kialakítani: a szoros könyveket úgy kellett betaszítani a helyére. A rendelkezésre álló polcok már nem tudták befogadni az új könyveket: terjeszkedni kellett! Ez a terjeszkedés a megüresedett kézikönyvtári polcok irányába indulhatott. Az így kialakított „labirintus” nagyon tetszik a legkisebbeknek. A gyermekkönyvtári állomány „gyermekszabású lett”, a nyomasztó hatás eltűnt: még kisasztal kissekéekkel is elfért a „törpék birodalmában”! A polcok szellőssé váltak, lehetségessé vált a gyerekkönyvtár dekorálása, színesítése, hiszen a legkisebbek alapvető igénye az ingergazdag környezet. Az ilyen térben a gyerekek derűsebbé válnak, jobban tetszik nekik a „könyves világ”. A feleslegessé vált duplum - de még jó állapotú -, állományból kivont mesék megtalálták helyüket az új orvosi rendelő gyerekvárójában.

b. gyűjteményfeltárás

Tartós nyilvántartásba vett állományunk naprakészen fel van dolgozva rögzített rekordok formájában. E feldolgozás nélkül nem tudnánk visszakeresni a gyűjtemény egyedi információhordozóit. A Dunaharaszti Városi Könyvtár munkatársai által rögzített könyvadatok tovább gazdagítják a magyar könyvtárügyet, mert Szikla 21 adatbázisunk szolgáltatja a többi Pest megyei könyvtár felé az általunk feldolgozott adatokat. És ugyanez igaz fordítva is: mi is ingyenesen juthatunk bibliográfiai adatokhoz az IKR által.

c. állományvédelem

A Dunaharaszti Városi Könyvtár nem gyűjt és nem őriz muzeális dokumentumokat. Helytörténeti Gyűjteményünk kincseinek értéke az, hogy a harasztival kapcsolatos információkat prezentálja az érdeklődőknek, a kutatóknak. Gyűjtőköri Szabályzatunknak megfelelően gondoskodunk a gyűjtemény egészéről, hogy pótoljuk és ezáltal kizárjuk az elhasználódás miatti gyűjteményhiányokat. Ezért lehetőleg az ajándékkötetek állományba-beépítésével, vásárlás vagy csere által pótoljuk a hiányokat, a legmesszebbmenően figyelembe véve a használói igényeket. Amennyiben nincs mód a fentiekre, akkor ragasztással, kötéssel javítjuk a sérült dokumentumokat. A Covid 19 miatt a tárgyévben előtérbe került a fertőtlenítés, illetve a karanténban való 72 órás „pihentetése”, a majd kölcsönzésbe visszakerülő dokumentumoknak.

d. digitalizálás

2020 év során 9026 fotót és 214 régi képeslapot – Dunaharasztról - digitalizáltunk, és honlapunkon elérhetővé tettünk. Így lehetővé vált az, hogy online is hozzáférhetővé váljanak a Dunaharaszti Városi Könyvtár Helytörténeti Gyűjteményének kincsei, legyőzve a hely és idő dimenziójának korlátjait, akadálymentesített lett e gyűjteményünk is. Innen bárki letöltheti, akár kinyomtathatja másolatként – forrásként megjelölve a Dunaharaszti Városi Könyvtár nevét - a régi kincseket.

6. Szolgáltatások (változások, trendek) (max. 3000 karakter)

- a. célcsoportok számára (gyermekek, hátrányos helyzetűek, nemzetiségek, zenét kedvelők stb.) kialakított szolgáltatások eredményei

Terveink szerint szeretnénk volna legalább a 2019-es rendezvényszámot elérni, amely 90 programot jelentett. A célcsoportokat az esélyegyenlőség felé nyújtott segítség többféle formája alakította ki. A hátrányos helyzetű személyek nehézségei nem mindenki előtt ismeretesek.

Talán ezért van jelen a társadalomban az izoláció, az intolerancia. Az érzékenyítést már gyerekkorban jó kezdeni: terveinkben szerepelt olvasótábor kerekesszékes író-nővel, aki születésétől mozgáskorlátozott. Minden évben hívunk könyvtárunkba német nemzetiségű irodalmat népszerűsítő előadót, író, mert Harasztin is nagy az asszimiláció, holott a német identitás és nyelv birtoklása nagy gazdagság. A nyugdíjas korosztály (ebben a célcsoportban sok a magányos idős) és a családok veszik a legtöbbször igénybe a könyvtári szolgáltatásokat, ezért lehet mindig rájuk számítani; ismeretterjesztő előadások, író-olvasó-találkozók tervei fogalmazódtak meg az előzetes könyvtári ajánlókon.

A fejlesztő pedagógus kolléga olyan diákokat választott ki a bibliotrápiás találkozókra, akiknek olvasási nehézségeik vannak és – bár már nem kicsik – nehezen tudják kifejezni magukat. Ez a prevenció és segítő módszer, helyet kapott a könyvtárunk szolgáltatásai között, miután egyik kollégánk erre képesítést szerzett. Ezeken az alkalmakon olyan intenzív verbális asszociatív munkát végzünk, amely során a választott szöveg egzisztenciális témájához és érzelmi motívumaihoz a könyvtáros orientáló kérdései segítségével és spontán megbeszélés útján szabad asszociációkat társítunk. Beillesztjük a foglalkozásokba kezdéskor a zenét, hogy „hangolódjanak” a gyerekek, a játékot, mint a bemelegítés és a bizalom kialakításának egyik eszközét. A szöveg által hívott témához kapcsolódóan megkíséreljük az előhívott sajátélmény megbeszélés útján való megdolgozását, hogy a résztvevők a csoport segítségével képessé váljanak a problémáik átdolgozására és belső erőforrásaik mozgósítására, s eljussanak egy önmagukról szóló, más módon nehezen elérhető tapasztalathoz, ami motorja lehet a személyiség és az életút pozitív irányú változásának. A szöveges részt mindig rajzolás követi, mert a grafika varázsa maradandóvá teszi az élményt, hiszen kézzelfogható „eredmény” születik. (Az itt elkészült alkotásokat terveink ellenére nem tudtuk kiállítani a visszatérő zárvatartás miatt). Ezzel a foglalkozással is csökkenthető a mindennapi stressz okozta feszültség, az izoláció és az ebből fakadó nehézségek.

A kisgyermek beszkolttatása a könyvtárba – a Dühöngő – érdeklődés hiányában, a pandémia miatt a második félévben szünetelt. 2020-ban a kényszerű bezárások miatt csak 26 alkalommal találkozhattak az érdeklődők könyvtári programmal, találkozóval; 2019-ben 9 kiállítást, 2020-ban 6 kiállítást sikerült bemutatnunk.

Az olvasótábort szintén elhalasztottuk. Az civil szervezetek bevonásával létrejött Játékdélután sorozata is félbemaradt; viszont pozitív fejlemény, hogy a sokéven keresztül felépített bizalmi kapcsolat nem sérült, hanem továbbra is aktív, amelyre építeni lehet a jövőben – a járvány után - is.

b. helyben elérhető szolgáltatások

Könyvtárunk tradicionális szolgáltatása a helyben (könyv, folyóirat, újság) olvasás, amely sajnos 2020-ban a zárvatartás miatt jelentősen visszaesett: 2019-ben a könyvtári látogatások száma: 29.626; míg 2020-ban 15.538 fő volt. Könyvtárunk, mint alkotóműhely (makerspace) a nyomtatás, szerkesztés, munka a komputeren, lényegileg nyilvános „iroda”, és a reprográfiai szolgáltatásaink 2020-ban: fénymásolás, szkennelés is hasonló arányban csökkentek. Iratfűzés, laminálás-szolgáltatásainkra is nehéz idők vártak; még inkább azokra, akik igényelték volna helyben elérhető szolgáltatásainkat, mert a járványügy-zárvatartás miatt nem vehették igénybe mindezeket.

A Dunaharaszti Városi Könyvtár jelentős forrásokat fektet a keresőfelületek fejlesztésébe. Integrált könyvtári rendszerünk eszközigényeit az adatbázis és a használat méretei szabják meg. A nyilvános, mindenki által használható számítógépes katalógusunk (OPAC) 2 munkaállomással rendelkezésre áll a használóknak. Kapacitásukat már 2019-ben megterveztük és a fenntartó biztosította a megfelelő fejlesztést. Ha a használóknak nehézséget jelentett a kezelésük, vagy a munkájukhoz, irodalomkutatásukhoz szükséges releváns szakirodalom felkutatása, akkor munkatársaink minden esetben – használóképzés formájában – közösen megoldották. Ugyanakkor a használók rendelkezésre áll négy workstation, amelynek sebessége már megfelelő és kielégíti a személyiszámítógéphasználók igényeit, a frissítést által megkövetelt teljesítményt is. Integrált könyvtári rendszerünk nemcsak egy programot és egy nagygépet – amelyet 2020-ban lecserélhettünk újabbra - jelent, hanem egy kiterjedt hálózatot, terminálokkal és az ezeket összekötő kábelezéssel, csatolóelemekkel, segédgépekkel. A 2.000 Mbt/s sebességű (ezt 2020-ban szolgáltatóváltással tudtuk elérni, korábban 10 Mbt/s volt), DSL technológia, kábelmodem sáv szélességű internet népszerű szolgáltatásunk, különösen egy helyi rehabilitációs intézmény tagjai által. Információval szolgálunk minden hozzánk betérőnek, vagy informálunk az online térben (is) a könyvtár és a könyvtári rendszer szolgáltatásairól.

c. távolról elérhető szolgáltatások

Akárcsak az üzleteknek, a könyvtáraknak is vonzóvá, kelendővé kell tenni, a „kínálatot”. Jó imázst kell formálni. Ha a körülményeket egyszerűbbé, könnyebben kezelhetőbbé tudjuk tenni, akkor a könyvtárhasználó kiigazodik a könyvtári rendszerben. Beiratkozáshoz kötött szolgáltatásunk az előjegyzés (1.084 alkalommal volt 2020-ban), a foglalás (1.731 alkalommal volt 2020-ban) a kölcsönzés hosszabbítása (18.823 volt 2020-ban), az Országos Dokumentumellátó Rendszer igénybevétele. Korlátozás nélkül vehető igénybe az e-mailen, a telefonon való tájékozódás. Mindezek igen kedvelt, és a pandémia ideje alatt is ugyanolyan rendszerességgel távolról igénybevett szolgáltatásaink.

d. közösségi szolgáltatások: rendezvények, klubok, képzések, kiállítások

Rendezvényink, képzéseink, kiállításaink célja a 2020-as Munkaterv szerint – kapcsolatépítés, generáció-, helyismeretkutatás, tapasztalatok szerzése a közösségépítés terén, mintaprogramok kipróbálása, beépítése a könyvtár stratégiájába, újabb élménypedagógiai módszerek, jó gyakorlatok bevezetése, együttműködési lehetőségek bővítése, a digitális szolgáltatások bemutatása, olvasás népszerűsítése, kapcsolatépítés-, programszerkezetek innovációja-építése során, a közösség érzékenyítését célzó kezdeményezések, az élményalapú tanulás-fejlesztés-jó gyakorlatok. Minden projektünk során törekedtünk az emberi kapcsolatok fejlesztésére, az új ismeretek megszerzése-bővítésére, a gondolkodóképesség, az empátia, kíváncsiság, a bátorság, tapintat fejlesztésére, az egymásra való odafigyelésre, a tabutémák feloldására, a bizalmi viszony kialakítására. Mert ha az érdeklődők meghallgatják mások véleményét egy adott témával kapcsolatban, eközben megnyílnak egymás előtt, megismerhetik a másik embert, de önmagukat is, valamint erőt meríthetnek az énkép tudatos kialakításához, a belső utak megtalálásához, a tolerancia, az identitástudat fejlesztéséhez. Amikor a közös irodalmi élményeken keresztül az egyén közelebb kerül önmagához, felmeri vállalni saját érzelmeit és közben elsajátítja, hogy azokat kontroll alatt tartsa. A másik embert megismerve közös érdeklődési pontokat talál, ez fokozza az empátiáját, a toleranciáját. Mindez a személyiségfejlesztést segíti, ugyanakkor a közösség kohéziójának erősítését is

eredményezheti. A közönségszervezés beépül a mindennapi könyvtári tevékenységek szerves részébe – tudásforrásként. A könyvtári programok végül is tanulást segítő eszközök. Tudtuk, ha megvalósul ez a fejlesztés, akkor a város lakosságának az életminőségében pozitív változások történhetnek. Mivel a járvány miatt többször került sor korlátozásokra, sőt bezárásra, csak terveink egy részét valósíthattuk meg. 26 alkalommal került sor programra (könyvtári óra, nemzetiségi-, ismereterjesztő-, irodalmi előadások, Dühöngő, Játékdélután, biblioterápia, kiállítás) amelyen 631 fő vett részt. (2019-ben 90 alkalom, 1498 fő vett részt. Látogatók száma 2019-ben 29.626 fő, 2020-ban: 15.538 fő)

e. online felületek (honlap, közösségi média)

Az „okoskönyvtár” – amelyre törekedtünk - a modern könyvtári fejlesztés gyakorlata és koncepciója, amely a digitalizált hálózati és egyéb információs technológián alapul. Kooperatív, képes más rendszerekhez csatlakozni, és információkat átvenni, beépíteni. Nyitott, kommunikatív, jellemző a kollaborációra való képesség. A dhbiblio@dhbiblio.hu a világhálón nemcsak reprezentálja a Dunaharaszti Városi Könyvtárt, nemcsak a könyves környezet látványával hat, de folyamatosan bővülő – saját - tartalmakkal, helytörténeti írásokkal, online katalógussal, digitális kép-bemutatóval áll az érdeklődők rendelkezésére. A honlapra 9.741 fő 17.724 alkalommal látogatott el 2020-ban. Ez jelentős növekedés 2019-hez képest: amikor 1.000 fő vette igénybe a Web 2.0-át, és 1.810-ben kattintottak az OPAC-ra. A fejlődés a pandémia miatti változtatások eredménye.

A közösségi médiában is igyekszünk helytállni (www.facebook.com/dhbiblio). A járványidőszak alatt a tájékoztatást nagyban segítette mindkét online felület, valamint a hagyományos plakátolás és a rendkívül népszerű könyvtári rovat a városi újságban is.

7. Minőségirányítás (max. 1000 karakter)

a. használói elégedettségmérés

2020-ban nem készült felmérés, mert 2019-ben ez megtörtént. Minden évben nem lehet erre rávenni a használókat, mert nem értékelik ezt a gesztust, úgy érzik, hogy feleslegesen zaklatjuk őket. Úgy gondolják, hogy jobb lenne, ha a könyvtár más irányba fektetne energiát. 2020-ban a 2019-es eredményeket igyekeztük felhasználni a Munkatervükhöz, illetve ehhez koordináltuk a feladataink sorrendjét.

b. önértékelés

2020-ban az értekezletek során megbeszéltük a járványügy mentén felmerült konfliktus-helyzeteket, a sikeres/sikertelen megoldásokat megvitattuk, és a helyes asszertív viselkedést megpróbáltuk modellezni, begyakorolni. A lelki terhelést, amelyet a kudarc érzete kiváltott, átbeszéltük, próbáltuk a nagy nyomást, a hullámvasút-érzést csökkenteni a lelkekben.

c. megyei hatókörű városi könyvtár segítő szerepe a minőségirányítás előkészítésében (1997. évi CXL törvény 66 §. j) pontja alapján)

A Hamvas Béla Megyei Könyvtártól lehetőséget kaptunk ingyenes Minőségirányítási tanfolyamon részt venni. Mivel már több munkatárs részt vett

ilyen továbbképzésen, és a járványügyi korlátozás miatt kérdéses volt, hogy a tanfolyam megvalósul-e, nem jelentkeztünk.

8. Tudományos kutatás és kiadványok (max. 1000 karakter)

9. **Partnerségi együttműködések** (max. 1000 karakter)

a. kiemelt téma: könyvtári, közgyűjteményi, közművelődési, közoktatási együttműködés és az önkéntesség

Könyvtárszakmai együttműködésünket az MKE Pestmegyei Szervezete keretében bonyolítjuk, melybe szakmai továbbképzések, kapcsolatépítés-tartás által tagozódunk. Városi szinten rengeteget profitálunk személyes kapcsolatainkból, amelyek szűkebb lakóhelyünkől, érdeklődési körünkől kifolyólag fakadnak. A lelkes és jól reklámozott szakmaiság vonzza a partnerséget, mert irányt mutat arra, hogy más utakon is el lehet jutni a célhoz. Egy másik útja a problémák megoldásának az, ha bekapcsolódunk a városi jelzőrendszerbe. Itt megtaláljuk azokat a potenciálokat, akik szintén érdekeltek abban, hogy élhetőbb, emberibb viszonyokat alakítsunk ki szűkebb környezetünkben, amelyet egy jól felépített szociális háló segít.

Mivel ebbe az irányba el kellett indulnunk, pótolhatatlan segítséget nyújtottak-nyújtanak az önkéntesek, a civilek. Két önkéntesből álló közösség is támogatja könyvtárunkat, a Játékdélután megszervezte 2012 óta, a Dunaharaszti Környezetbarátok Egyesülete és a Szent Erzsébet Karitás.

A közérdekű önkéntes tevékenység feltételeit a 2005. évi LXXXVIII. tv. szabályozza. Az önkéntes munka hivatalosan nem helyettesíti a fizetett munkaerőt, és nem is tekinthető konkurenciájának (hisz a motiváció is máshol gyökerezik). Az önkéntes nem veszi el a kereseti lehetőséget mástól, viszont olyan feladatokat teljesít, amelyek rendkívüli alkalmakra szólnak és nagy haszonnal bírnak. Az egyik „haszon” egy igen fontos társadalmi tőke: a bizalom. Az önkéntesség hajtóereje az elhivatottság és a segíteni akarás, „fizetőeszköze” pedig egyfajta morális valuta: a nyújtott segítség pozitív hatása a másik ember életére, a hála és a köszönet az, amiben az önkéntesnek része van, valahányszor juttatás nélkül adja oda egy ügynek, vagy embertársainak szabadidejét. Az önkéntesség kiváló jellem- és közösségformáló tevékenység, erősíti az empátikus képességeket és a felelősségvállalást – példaképet teremtő. Bepillantást enged abba, hogyan is tud egy szervezeten belül több különböző ember összehangolt munkával együttműködni. Segítők nélkül sok minden összeomlana. „Olyanok ők, mint a ház falában a kötőanyag. Levakolva nem látjuk, de tudjuk, hogy ott van, kitölti a réseket és egyben tartja a falat. Az önkéntesek is kitöltik a réseket, viszik, amit lehet, hogy más nem vinne. Ha nincs összetartó erő, akkor minden széthúz”. Önkénteseink szabadidejüket áldozzák azért, hogy mások élete könnyebb legyen, nagy terheket (anyagi és humán erőforrás tekintetben) vesznek le a „könyvtár válláról”. Civileink munkálkodása hozzáadott értéként jelenik meg a könyvtári szervezet életében, olyan szolgáltatásához, funkciójának betöltéséhez nyújt személyes segítséget, amelyet mai munkavállalói összlétszám nem tudna megnyugtatóan ellátni. Ezért önkénteseink tevékenysége (fogadó) könyvtárunk céljainak megvalósulása érdekében kiemelkedő jelentőségű.

10. **PR/marketing/kommunikáció eredményei** (max. 1000 karakter)

a. a könyvtár megjelenése médiumokban

Az olvasás elsősorban olvasás útján terjed. Könyvtáros hivatásunk elsősorban arra kötelez, hogy az egyetemes és a nemzeti kulturális örökség megőrzését és továbbadását méltóképpen teljesíthessük. Küldetésünk, hogy a törvényileg ránk bízott szellemi vagyont a digitális kor

szakmai követelményeinek megfelelően, a tudás és az etikus magatartás iránt elkötelezetten, a jelen és a jövő javára kezeljük. A magunk szakmai kompetenciái által kidolgozott és habitusunkból adódó eszközeivel hozzá szeretnénk járulni az emberi jogok, a demokrácia, a jogállamiság, az esélyegyenlőség és az információ szabadságának biztosításához. A könyvtár, mint az emberiség kultúrája iránt elkötelezett, soha nem szolgálhat ki csak egy politikai irányt, világnézetet, vallást. Mi nem ítések vagyunk, hanem érték közvetítők. Az a küldetésünk, hogy e boldogító hivatás segítse boldogulni és boldogabbá lenni a használókat. Ezért igyekszünk üzenetünket eljuttatni mindenkihez, ahogy a könyvtár szolgáltatásai révén megkeresi az embereket – és nemcsak az érdeklődőket. Online és hagyományos módon (sajtó, Tv, rádió, honlap, facebook, hírlevél) folyamatosan reklámozzuk a tevékenységeinket, profiljainkat, szolgáltatásainkat. Különösen sikeresek voltak 2020-ban a honlapon és a városi újságban megjelent hírek-cikkek. Erre visszajelzések történtek, könyvvajánlók nyomán keresték a bemutatott műveket. A Dunaharaszti Hírekben megjelent honismereti-rejtvény nyomán új kutatások jelentek meg és egy új honismereti mozgalom kialakulása körvonalazódik.

Ez a törekvés a pandémia hullámzó valóságában egy kiszámítható jelenlétet adott nekünk. Mert a könyvtár minősége nem csak minőségi díjak meglétén múlik, hanem azon is lemérhető, hogy mennyire sikeresek a használói. Kutatási és szervezési készségek fejlesztését is segíti az írásművek készítése. Ezt igyekszünk kommunikálni a használóink felé, ahogyan azt a tények bizonyítják, hogy a rendszeres könyvtárba járó gyermekolvasókból sikeres egyetemisták, és értelmiségiek váltak.

- b. lépések az intézményről alkotott kép pozitív formálásához (pl. arculat, kommunikáció)

Igyekszünk minden fórumon megjelenni, és tájékoztatni (plakáton, facebookon, e-mailen, utcán, üzletben találkozáskor, újságban, telefonon, hírlevélben). Nagyon fontos számunkra, hogy informáljuk mind a fenntartót, mind a használót és hogy – pozitívan - formáljuk a rólunk kialakított véleményeket. Hiszen a világ állandóan változik, így a könyvtár feladata, a könyvtárosok munkája is. Meg kell újulni a szakmának, választ kell folyamatosan keresni és adni az új kihívásokra. Nem várhatjuk el a kívülállótól, hogy a szakmai döntéseinket megértsék, viszont mint embertársunkat megillet mindenkit az, hogy értesüljön az őt érintő hírekről, információkról. Prioritás számunkra az, hogy visszacsatoljunk, választ adjunk felmerülő kérdésekről, hiányos értesítéseket kiegészítsünk, helyesbítsünk. Most erre a pandémia alatt különösképpen nagy hangsúlyt fektettünk - ennek eredményességét megtapasztaltuk -, és ezért és fogunk a jövőben is. Az egyik legfontosabb társadalmi tőke a bizalom. Ezt nagyon nehéz kialakítani, de megéri a fáradságot, mert ez az alap, és erre tudunk építkezni hosszú távon is. Erre építhetjük a könyvtári stratégiát, a direkt módon formált arculat felépítését.

11. Összefoglaló a megyei hatókörű városi könyvtár által (max 1500 karakter)

- a. a megye területén működő könyvtárak együttműködésének szervezésével kapcsolatos tevékenységének intézményre gyakorolt pozitív hatásairól,
- b. a könyvtár tevékenységét segítő 2020-ban nyújtott szolgáltatásairól,
- c. a települési könyvtár fejlesztésével kapcsolatosan végzett koordináció keretében a fenntartónak megtett javaslatokról,

A megyei könyvtáron keresztül többféle módon kaptunk tájékoztatást levélben feltett kérdéseinkre. A pandémia „hullámvasút”-idején ez nagyon hasznosnak bizonyult: fenntartónk felé tudtuk kommunikálni a szakmai irányokat, feladatokat, amelyek – új kihívásként - szembe jöttek velünk.

12. A koronavírus-járvány okozta változásokról (max 1500 karakter)

- a. milyen új szolgáltatások jelentek meg a megváltozott pandémiás helyzetben a könyvtárhasználók kiszolgálására? (felsorolás)

A kényszerű zárvatartás alatt kezdtük el a teljeskörű állományellenőrzést (amely 2021-ben is folytatódik): ezért az egész gyűjteményt átforgattuk, frissítettük, átrendeztük, modernizáltuk, kiemeltünk kiemelkedetten fontosnak tartott részleteket. Így remélhetően olyan gyűjteményrészek is szem elé, a fókuszba fognak kerülni, amelyek eddig nem kaphattak kellő hangsúlyt, figyelmet. Fölfrissítettük, a korábban idő-, és humánerőforrás hiánya miatt szüneteltetett időseknek-házhozszállítást. Digitalizáltuk az eddig dobozok mélyén „rejtegetett” 9.240 db-os fotó és képeslapgyűjteményünket. Megvásároltuk önkormányzati támogatással az ehhez szükséges modult, így online is hozzáférhetővé tettük a helytörténeti gyűjteményünk egyik legérdekesebb részét. Honlapunkat frissítettük új tartalmakkal – többek között a helyi kutatásokat végző diákok szakdolgozatával, amelyek nyilvánossá tételéhez megszeretünk több engedélyt is. Többször lett egyetlen kapcsolattartási eszköz az online tájékoztatás. Új – és gyorsan népszerűvé vált - szolgáltatásunk a könyvcsomag összeállítás.

- b. részt vett-e valamilyen formában a könyvtár a koronavírus elleni helyi védekezésben?

A tavaszi zárvatartás alatt Dunaharaszti Város Önkormányzata Hivatalának munkatársaival együttműködve diszpécser-szolgálatot szerveztünk azért, hogy telefonon keresztül tartsuk a kapcsolatot a lakossággal, illetve az idősgondozás, ételkihordás eligazításában működünk együtt a szociális osztály munkatársaival.

- c. milyen segítséget kapott a megyei könyvtártól a veszélyhelyzet és a járványügyi készültség alatt?

Támogatói segítséget kaptunk a megyei könyvtártól érdeklődésünkre a jogszabályi háttér és az újraindítás módszertani kivitelezéséről, fokozatos megoldásairól.

Összesen: maximum 16.500 karakter

Tóth Marianna
intézményvezető